

Recenzja w przewodzie habilitacyjnym **dr Magdaleny Waszyk-Nowaczyk** w sprawie nadania stopnia **doktora habilitowanego** w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie **nauki farmaceutyczne** na podstawie osiągnięcia naukowego pt.:

„Wybrane aspekty wdrażania profesjonalnego doradztwa i opieki farmaceutycznej w polskich aptekach ogólnodostępnych”

Recenzja została przygotowana na podstawie pisma nr KKN-136/2022 Pani Kanclerz Kolegium Nauk Farmaceutycznych Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu Prof. dr hab. Judyty Cieleckiej-Piontek.

Podstawą do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego jest osiągnięcie naukowe pt.: „Wybrane aspekty wdrażania profesjonalnego doradztwa i opieki farmaceutycznej w polskich aptekach ogólnodostępnych”, które stanowi cykl dziewięciu powiązanych tematycznie artykułów, opublikowanych w latach 2017 – 2022 (zgodnie z art. 219 ust.1 pkt 2b Ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 rok). We wszystkich pracach Pani Doktor jest pierwszym autorem. Łączna wartość wskaźnika Impact Factor dla prezentowanego cyklu prac wynosi 15,942, a punktacja Ministerstwa Edukacji i Nauki wynosi 690 punktów.

Sumaryczny wskaźnik *Impact Factor* całego dorobku Kandydatki według listy *Journal Citation Reports* zgodnie z rokiem opublikowania artykułu wynosi: 42,688, w tym 3,210 przed uzyskaniem stopnia doktora i 39,478 po uzyskaniu stopnia doktora. Liczba cytowań według bazy *Web of Science* wynosi 73, a po wyłączeniu autocytowań 48. Indeks Hirscha według bazy *Web of Science* wynosi cztery. Sumaryczna punktacja MEiN, zgodnie z rokiem opublikowania artykułu wynosi: 1777, w tym 92 przed uzyskaniem stopnia doktora i 1685 po uzyskaniu stopnia doktora.

The Institute of Mother and Child

Liczby te wskazują na znaczny, wielokrotny przyrost dorobku publikacyjnego i ekspozycji w środowisku naukowym Pani Doktor po uzyskaniu stopnia doktora.

W ocenianym cyklu publikacji Pani Doktor podjęła się realizacji prac dotyczących ciekawej i niezwykle aktualnej tematyki opieki farmaceutycznej, która najprawdopodobniej będzie odgrywała ważną rolę na polskim rynku ochrony zdrowia. Cykl publikacji anglojęzycznych dotyczy również różnych aspektów doradztwa np. tak ważnej kwestii komunikacji między lekarzami a farmaceutami. Wiele prac, co należy podkreślić, zostało zrealizowanych w ramach grantów pozwalających na finansowanie badań ze źródeł zewnętrznych. Prace dotyczą również ważnych kwestii z punktu widzenia zdrowia publicznego takich jak badania przesiewowe czy czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Pani Doktor w realizacji prac wykazuje się znajomością kliniki takich chorób jak nadciśnienie tętnicze czy astma.

Warty podkreślenia jest fakt uczestniczenia w całym procesie badawczym i publikacyjnym. W przedstawionym cyklu wkład Pani Doktor polegał na zdefiniowaniu podjętych problemów naukowych, ustaleniu ogólnej koncepcji prowadzonych badań, zaplanowaniu poszczególnych etapów prac zaprojektowaniu narzędzi badawczych, często autorskich ankiet. Co ważne, Pani Doktor wykazywała się dużym zaangażowaniem w samą realizację projektów biorąc udział w pozyskiwaniu danych od pacjentów aptek ogólnodostępnych, pełniła kluczową rolę w koordynacji prac poszczególnych członków zespołu badawczego, a także opracowywała wyniki, formułując wnioski płynące z badań.

Należy docenić również fakt, że wiele projektów miało wymiar międzynarodowy sięgając do innych krajów i odmiennych systemów, co bezsprzecznie przyczyniało się do rozszerzania horyzontów badawczych Kandydatki. Jest to również dowodem na potencjał współpracy międzynarodowej realizowany w dokonaniach i drzemiący w możliwościach Pani Doktor Magdaleny Waszyk-Nowaczyk. W tym miejscu należy podkreślić o rozległą współpracę z ośrodkami zagranicznymi w realizacji wspólnych projektów naukowych oraz w odbywaniu staży. Lista współpracujących ośrodków jest bardzo długa i obejmuje podmioty zarówno zagraniczne jak i krajowe. By wymienić

The Institute of Mother and Child

tylko niektóre z nich: Tartu University Hospital (Estonia), Riga Stradins University (Łotwa), Vilnius University (Litwa), Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Istrian Pharmacies Pula (Chorwacja), University of Szeged (Węgry), Carol Davila University of Medicine and Pharmacy (Rumunia), Comenius University in Bratislava (Słowacja), Shiraz University of Medical Sciences (Iran), Medicines Optimisation Innovation Centre (Wielka Brytania), Politechnika Warszawska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Rivne Regional Institute of Post-Graduate Pedagogical Education (Ukraina), Olabisi Onabanjo University (Nigeria).

Kandydatka pełni różne role w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych.

Z systemowego punktu widzenia nie ulega żadnej wątpliwości fakt, że apteki otwarte, zapewniają ważne usługi zdrowotne skierowane do pacjentów, a obowiązki farmaceutów obejmują między innymi wydawanie leków, udzielanie fachowych porad w ramach profesjonalnego doradztwa oraz prowadzenie szeroko rozumianej opieki farmaceutycznej. Farmaceuci są stosunkowo łatwo dostępnymi profesjonalistami ochrony zdrowia, a apteki często najbliższym miejscem, w którym chory może szukać fachowej pomocy. Zjawisko to w szczególny sposób dało się obserwować podczas pandemii COVID-19 w Polsce. Z tych powodów badania Pani Doktor mają również praktyczny, aplikacyjny wymiar, bez wątpienia pomogą we właściwej organizacji systemu w zakresie miejsca aptek i roli farmaceuty zgodnej z zapisami ustawy o zawodzie farmaceuty w zakresie opieki farmaceutycznej i profesjonalnego doradztwa. Warto przypomnieć, że zgodnie z zapisami tego ważnego dla środowiska aktu prawnego opieka farmaceutyczna traktowana jest jako świadczenie zdrowotne udzielane przez farmaceutę obejmujące: prowadzenie konsultacji farmaceutycznych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa pacjenta w związku ze stosowaniem produktów leczniczych, wyrobów medycznych lub środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykonywanie przeglądów lekowych wraz z oceną prawidłowości farmakoterapii, z uwzględnieniem problemów lekowych pacjenta, by je wykryć i rozwiązać dla zapewnienia bezpieczeństwa w procesie farmakoterapii, opracowywanie i

The Institute of Mother and Child

wdrożenie indywidualnego planu opieki farmaceutycznej, wykonywanie wybranych badań diagnostycznych w celu oceny skuteczności i bezpieczeństwa stosowanej przez pacjenta farmakoterapii oraz analizę problemów lekowych występujących u pacjenta wraz z propozycją metod i badań diagnostycznych, wystawianie recept w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego. Większość tych zadań, realizowanych już w różnym zakresie w innych krajach, rezonuje w interdyscyplinarnych projektach realizowanych przez Panią Doktor. Kandydatka zwraca uwagę na luki organizacyjne, prawne, dotyczące wytycznych, procedur operacyjnych, zasad współpracy środowiska, systemów informacyjnych i inne, proponując jednocześnie rozwiązania, poparte badaniami. Co warte podkreślenia, Pani Doktor buduje na doświadczeniach innych naukowców- ekspertów w tej dziedzinie działających od wielu lat w Polsce.

W moim przekonaniu autorka realizuje postawione sobie cele obejmujące m.in.: zebranie danych wraz z analizą opinii pacjentów i farmaceutów na temat wdrażania badań przesiewowych w zakresie chorób przewlekłych w aptekach ogólnodostępnych, opracowanie i implementację modelu profesjonalnego doradztwa podczas przeprowadzania kontrolnego pomiaru ciśnienia tętniczego krwi, testowanie schematu postępowania podczas wydawania leku, opracowanie i implementację algorytmu postępowania podczas wydawania pacjentowi przepisanego przez lekarza inhalatora w aptecce ogólnodostępnej, zebranie i analizę danych literaturowych na temat współpracy pomiędzy lekarzami i farmaceutami w aptecce ogólnodostępnej ze wskazaniem znaczenia standardowych procedur postępowania w interdyscyplinarnych zespołach. Autorka daje temu dowód zarówno w cyklu przedstawionych artykułów jak i pozostałych swoich publikacjach. Otrzymane wyniki upoważniają Autorkę do przedstawionych wniosków, są one oryginalne i potrzebne społecznie.

Pozostała działalność naukowa kandydatki obejmuje dziewięć prac przed uzyskaniem stopnia doktora oraz 39 po jego nadaniu. Jak wspomniano już powyżej wskazuje to na znaczny wzrost aktywności publikacyjną Autorki po doktoracie.

Pani Doktor prowadzi rozległą działalność w zakresie wystąpień na konferencjach krajowych i zagranicznych, w tym na zaproszenie.

The Institute of Mother and Child

Od początku swojego zatrudnienia tj. 2008 roku Pani Doktor prowadzi działalność dydaktyczną w zakresie profesjonalnego doradztwa, opieki farmaceutycznej oraz praktyki w aptece ogólnodostępnej. Jest autorem koncepcji wielu zajęć zarówno w języku polskim jak i angielskim, koordynatorem przedmiotu: Introduction to Applied Pharmacy (Program PharmD). W 2010 roku otrzymała Nagrodę JM Rektora za działalność dydaktyczną. Ponadto otrzymuje wysokie oceny studentów w procesie ankietyzacji za działalność dydaktyczną. Nadzoruje prace Studenckiego Koła Naukowego Opieki Farmaceutycznej, korzystając z nowoczesnych metod dydaktycznych np. w Centrum Symulacji Farmaceutycznej, w którego organizację była zaangażowana. Takie interdyscyplinarne podejście z pewnością przyniesie korzyści w przyszłej współpracy farmaceutów z lekarzami oraz zapewni profity zdrowotne i oszczędności dla pacjenta oraz płatnika. Zagadnienia finansowania opieki farmaceutycznej również znalazły się w spektrum zainteresowania naukowo- dydaktycznego Pani Doktor, co ma duże znaczenie z punktu widzenia organizacji systemu.

Kandydatka do stopnia naukowego była promotorem dziewięciu prac magisterskich w tym jednej pracy studenta z programu anglojęzycznego. Dodatkowo w czterech pracach pełniła rolę opiekuna. Wiele z tych prac zostało uhonorowanych nagrodami.

Warto zwrócić uwagę na społeczną działalność Pani Doktor m.in. na udział w pracach ostatniego Zespołu ds. Opieki Farmaceutycznej powołanego przez Ministra Zdrowia czy Zespołu ds. Standaryzacji Opieki Farmaceutycznej utworzonego przy Naczelnej Izbie Aptekarskiej. Taką działalność Pani Doktor prowadziła od początku swojej działalności m. in. jako przewodnicząca Koła Naukowego Terapii Genowej czy Studenckiego Koła Naukowego Farmakologicznego w Katedrze i Zakładzie Farmakologii. Pełniła funkcję opiekuna praktyk studenckich po III roku w aptece ogólnodostępnej, brała udział w pracach Komisji Nostryfikacyjnej na Wydziale Farmaceutycznym, jest również członkiem Wydziałowej Komisji ds. przeciwdziałania posiadaniu, używaniu i rozpowszechnianiu substancji i środków odurzających oraz alkoholu wśród studentów, koordynuje działanie strony internetowej swojej katedry oraz jest twórcą i moderatorem

The Institute of Mother and Child

strony internetowej Studenckiego Koła Naukowego Opieki Farmaceutycznej, aktualnie jest także członkiem Rady Katedry.

Kandydatka brała udział w komitetach organizacyjnych i naukowych wielu konferencji krajowych lub międzynarodowych.

Kandydatka prowadzi działania popularyzujące naukę na wielu konferencjach branżowych, jestem autorem warsztatów „Akademii Małego Farmaceuty” dla przedszkolaków i szkół podstawowych, od kwietnia 2022 aktywnie udziela się w Punkcie Opieki Farmaceutycznej w Punkcie Pomocy dla Uchodźców z Ukrainy.

Na podkreślenie zasługuje czynna działalność Pani Doktor w aptece, co czyni z Niej nie tylko teoretyka ale praktyka opieki farmaceutycznej działającego przy pierwszym stole.

W ramach obowiązków recenzenta zmuszony jestem dostrzec błąd, który wkradł się na stronie 51 autoreferatu, gdzie Pani doktor potraktowała z Warszawski Uniwersytet Medyczny i Wojskowy Instytut Medyczny jako ten sam podmiot lub jego część , a to w rzeczywistości dwie różne warszawskie instytucje.

Podsumowując, uważam, że praca habilitacyjna Kandydatki niesie wartość poznawczą zarówno w sferze teoretycznej jak i praktycznej stanowiąc wkład w rozwój dziedziny. Z całą pewnością konkluzje, do których doszła Pani Doktor zasługują na rozpowszechnienie. Należy podkreślić interdyscyplinarny charakter dorobku habilitantki.

Dorobek ten, w moim przekonaniu, jest znaczny, jak na osobę ubiegającą się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

OK

The Institute of Mother and Child

Na podstawie przedłożonej mi do oceny dokumentacji, stwierdzam, że dorobek dr. Magdaleny Waszyk-Nowaczyk stanowi ważny wkład w rozwój dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki farmaceutyczne i spełnia wymogi ustawowe stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego.

Wnoszę więc i proszę o dopuszczenie dr. Magdaleny Waszyk-Nowaczyk do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Łączę wyrazy najwyższego szacunku,

Prof. dr hab. n. med. Marcin Czech
Specjalista Zdrowia Publicznego
Specjalista Epidemiolog
18981031

Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Marcin Czech

Kierownik Zakładu Farmakoekonomiki

Instytut Matki i Dziecka